

ע"פ 4518/24 - מדינת ישראל נ' פלוני

פלילי - שיקולי ענישה

פלילי - חוק העונשין - עבירות אלימות

בית המשפט העליון

ע"פ 4518/24

לפני:

כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט ח' כבוב
כבוד השופט י' כשר

מדינת ישראל
נ ג ד

המערערת:

פלוני

המשיב:

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי
בחיפה מיום 18.4.2024 בת"פ
11829-06-23 שניתן על ידי השופט מ' עלי

י"ט בתמוז התשפ"ד (25.7.2024)

תאריך הישיבה:

בשם המערערת:

עו"ד עלי סעדי

בשם המשיב:

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. הערעור שלפנינו מופנה כלפי קולת העונש שנגזר על המשיב על ידי בית המשפט המחוזי בחיפה ב-
ת"פ 11829-06-23 (הכרעת דין מיום 10.12.2023, גזר דין מיום 18.4.2024; השופט מ' עלי) - 24
חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו (אשר ירוצו בחופף לתקופת המאסר שהוטלה על המשיב בהליך
אחר); עונשי מאסר על תנאי וענישה נלווית.

2. המשיב הורשע על פי הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, בעבירות של חבלה בכוונה מחמירה, לפי סעיף 329(א)(1) בשילוב עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), דרישת נכס בכוח, לפי סעיף 404 סיפה בשילוב עם סעיף 29 לחוק ונהיגה ללא רישיון, עבירה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה.

3. כמתואר בכתב האישום המתוקן, המשיב, בגיר כבן 19 בעת האירוע, וחברו - קטין (להלן: הקטין), הכירו את המתלון בתקופה שקדמה לאירוע מושא כתב האישום המתוקן. ביום 29.4.2023 בשעות ערב, הגיע המתלון לרחוב אלנבי בחיפה על מנת לפגוש את המשיב, אשר שהה באותה עת עם הקטין וחבר נוסף (להלן: החבר). המתלון אסף את שלושתם ברכבו.

בשלב מסוים, החליטו לפגוע במתלון באמצעות מכות, בכדי להטיל בו נכות, מום, או לגרום לו חבלה חמורה. בשעה 20:23, או בסמוך לכך, בהגיעם למקום מבודד, הארבעה ירדו מהרכב. זמן קצר לאחר מכן, המשיב והקטין, בצוותא חדא, הפילו את המתלון על הקרקע. אז, בעודו שרוע על הקרקע, הקטין בעט בו בחוזקה מספר פעמים בראשו ובפלג גופו העליון והיכה אותו במכות אגרופ חזקות.

באותה עת, המשיב אחז במתלון באמצעות ידיו וניסה להוציא את מפתחות הרכב מכיס מכנסיו. בזמן שהמשיב גורר את המתלון בידיו, נטל הקטין מוט גדול ובאמצעותו חבט בחוזקה בגופו של המתלון מספר רב של פעמים. במקביל, המשיב הכה אף הוא את המתלון מספר רב של פעמים באמצעות ידיו ובעט בראשו. בו בזמן, חברם תיעד את המעשים בסרטון (שהוגש לעיונו במהלך שמיעת הערעור). במהלך השתלשלות הדברים האמורה, נפל מכיסו של המתלון הטלפון הנייד שלו, אותו נטלו המשיב והקטין לידיהם. כמו כן, המשיב לקח בכוח מידיו של המתלון את מפתחות רכבו.

לאחר זאת, המשיב, הקטין וחברם, נכנסו לרכבו של המתלון ללא רשותו, ושהמשיב נוהג ברכב, על אף שמעולם לא קיבל רישיון נהיגה, עזבו את המקום בעודם מותירים את המתלון שרוע על הרצפה פצוע ומדמם. בהמשך, שברו את מכשיר הטלפון הנייד של המתלון.

כתוצאה מן המעשים המתוארים, למתלון נגרמו חבלות חמורות מרובות, ובכלל זה קרע בטחול, שבר בלסת, חתכים, שברים בשיניים ובעצמות הפנים, שבר בצוואר, שבר באף ושברים בצלעות. הוא פונה לבית החולים כשהוא בסכנת חיים, ועבר ניתוח דחוף של כריתת טחול.

4. בהינתן כלל הנסיבות והשיקולים, המערערת טענה כי מתחם העונש ההולם בעניינו של המשיב הוא בין 7 ל-10 שנות מאסר בפועל, לצד עונשי מאסר על תנאי וענישה נלווית.

בא-כוח המשיב, מנגד, טען למתחם עונש הולם בין 12 ל-48 חודשי מאסר בפועל. על רקע פערים מהותיים אלו, בית המשפט המחוזי ציין כי מדובר בעבירת אלימות חמורה, אשר מלבדה הורשע המשיב בעבירות נוספות. תואר, בין היתר, כי צפייה בתיעוד האירוע מלמדת על הברוטליות שבה המשיב והקטין תקפו את המתלונן. אמנם מי שהשתמש במוט הוא הקטין, אולם המשיב היה מבצע בצוותא לעבירות אלו, השתתף באופן פעיל בתקיפה וחלקו "משמעותי".

בית המשפט המחוזי הוסיף כי יש לתת דגש מיוחד לפגיעה החמורה שנגרמה למתלונן, מבחינה פיזית ונפשית. בהתחשב בשיקולים אלו, ולאחר סקירת מדיניות הענישה הנוהגת, נקבע כי מתחם העונש ההולם לעניינו של המשיב הוא בין 24 ל-70 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נוספת.

לצורך קביעת העונש בגדרי המתחם, בית המשפט המחוזי ציין כי המשיב אמנם צעיר, אך אינו קטין, וכי הגם שבעת האירוע לא היו לו הרשעות נוספות, בתקופת מעצרו הורשע בעבירות רכוש, אלימות והפרת הוראה חוקית, בגין הוטל עליו עונש מאסר בן חודשיים. בנוסף, תואר כי אמנם המשיב הודה בעובדות כתב האישום בעוד המשפט בתחילתו, אך לא ניתן להתעלם מהאמור בתסקיר שירות המבחן בעניינו שלפיו הוא אינו מפנים את חומרת מעשיו ואינו מגלה אמפתיה למתלונן. בנוסף, ניתן משקל לכך שהמשיב נתון ל"קשיים רבים", בין היתר, בשל מחלת הסוכרת ממנה הוא סובל מגיל צעיר, לצד "הפרעת אישיות והפרעת קשב", כלשון בית המשפט המחוזי.

כמו כן, צוין כי הרקע המשפחתי של המשיב "אינו מיטיב", כהגדרת בית המשפט המחוזי, וכי עובר לגזר הדין הגיש בא-כוח המשיב הודעה לפיה נערכה "סולחה" בין משפחת המשיב למשפחת המתלונן לה צורף הסכם ובו התחייבות לתשלום פיצוי בסכום של 50,000 ש"ח למתלונן.

5. בשקלול כל אלה, בית המשפט המחוזי גזר על המשיב עונש של 24 חודשי מאסר בפועל בלבד, בניכוי ימי מעצרו, אשר ירצו בחופף לעונש מאסר בן חודשיים אשר נגזר עליו בהליך אחר (ת"פ 6208-06-23 - להלן: ההליך הנוסף); 9 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות מסוג פשע תוך שלוש שנים; 4 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות מסוג עוון או עבירת רכוש מסוג פשע, תוך שלוש שנים; פסילת המשיב מקבלת או החזקת רישיון נהיגה לתקופה של 10 חודשים מיום שחרורו ממאסר; פסילת המשיב מהחזקת או קבלת רישיון נהיגה לתקופה של 12 חודשים, לבל יעבור משך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף או נהיגה בזמן פסילה; וכן תשלום פיצוי למתלונן בסכום של 50,000 ש"ח.

6. לטענת המערערת, בית המשפט המחוזי גזר על המשיב עונש הרחוק מלהלום את החומרה הרבה הגלומה במעשיו, אשר אינו משקף כראוי את נסיבות ביצוע העבירות וסוטה לקולה, במידה ניכרת,

מרמת הענישה הנהוגה והראויה. עוד נטען, כי מדובר בעונש שאינו מבטא כראוי את הפגיעות הרבות והחמורות שנגרמו למתלונן; וכי לא ניתן משקל לשיקולי הרתעה אישית בעניינו של המשיב או לשיקול הרתעת הרבים. אשר להסכם הסולחה, נטען כי בית המשפט המחוזי שגה כאשר קבע כי הפיצוי שהוסכם עליו במסגרתו יש בו כדי להביא להקלה בעונשו של המשיב, וביתר שאת לאור עיתויו של הסכם זה - סמוך למועד גזר הדין ולאחר שמיעת הטיעונים לעונש. המערערת מוסיפה כי בית המשפט המחוזי שגה גם בכך שהורה על חפיפת עונשי המאסר בפועל כאמור.

7. בא-כוח המשיב, מנגד, ביקש להבחין בין חלקו של הקטין במעשים לבין חלקו של המשיב. לעניין זה הדגיש כי הקטין הוא שהכה את המתלונן במוט, ואף טען כי "אותו אחר הקטין הוא החזיק את המוט ללא ידיעתו של המשיב" (פרו' דיון מיום 25.7.2024, עמ' 3, ש' 30-31). עוד טען כי המעשים בוצעו ללא תכנון, ובפרט ללא תכנון לשימוש במוט. בנוסף, טען כי ביום גזר הדין התנהלה שיחה בין אמו של המשיב למתלונן, אשר ציין, כביכול, כי הוא סולח לו; ביקש להעניק משקל לכך שהמשיב חולה סוכרת ומצבו הרפואי "ירוד", כלשונו; וכן לכך שהמשיב היה, באותה העת, נעדר עבר פלילי.

דיון והכרעה

8. דין הערעור להתקבל.

העונש שנגזר על המשיב הוא עונש קל ביותר הרחוק מלתת ביטוי הולם לחומרת מעשיו, לנסיבות ביצועם ולהשלכותיהם, ובפרט לפגיעה הקשה שנגרמה למתלונן מבחינה פיזית ונפשית.

9. קריאת עובדות כתב האישום המתוקן וצפייה בתיעוד האירוע, אינן מותירות ספק כי מדובר בתקיפה אכזרית ביותר וברוטלית. כאשר המשיב והקטין הכו וחבלו ללא רחם במתלונן השרוע על הרצפה, בעוד שלישי מתעד את האירוע.

לא נעלמה מעיני העובדה כי חלקו של המשיב אמנם פחות במידה מסוימת מחלקו של הקטין אשר חבט במתלונן במוט. יחד עם זאת, אחיזתו של המשיב אפשרה את הכאת המתלונן מבלי שיוכל לגונן על עצמו. מלבד זאת, המשיב אף הפליא מכותיו במתלונן, בין היתר כאשר הכה אותו באופן חוזר ונשנה בראשו.

כתוצאה מהחבלות שנגרמו לו המתלונן היה בסכנת חיים. בשל חבלותיו הקשות, לרבות שברים רבים וקרע בטחול אשר הוביל לכריתתו, אושפז בחדר טראומה במשך 8 ימים. כפי שניתן לצפות, האירוע הותיר חותם עמוק אצל המתלונן, כעולה מעדותו לפני בית המשפט המחוזי.

נסיבות אלו הקשורות לביצוע העבירה (סעיף 40ט לחוק), לצד מדיניות הענישה הנהוגה בעבירות אלימות מסוג זה, היו צריכות להוביל את בית המשפט המחוזי לקביעת מתחם ענישה חמור באופן משמעותי מזה אשר קבע בית המשפט המחוזי. לא כל שכן, כאשר למעשי אלימות קשים אלו, נלוות עבירות נוספות נוכח נטילת מכשיר הטלפון הנייד של המתלונן והריסתו, ונהיגה ללא רישיון ברכבו של המתלונן.

10. עוד יש לציין, במענה לטענת בא-כוח המשיב בדבר מידת התכנון שבמעשים, כי לפי עובדות כתב האישום המתוקן החלטת המשיב והקטין לפגוע במתלונן התגבשה בשלב מסוים בעת נסיעתם ברכב ולא לאחר ירידתם ממנו ואף לא אגב עימות כזה או אחר. יוצא אפוא כי טענה זו, כטענות נוספות של בא-כוח המשיב, אינה מתיישבת עם עובדות כתב האישום המתוקן שבהן הודה. על כל אלה יש להוסיף כי המשיב הורשע בעבירה של חבלה בכוונה מחמירה לפי סעיף 329(א)(1) לחוק, אשר העונש המירבי בגינה הוא 20 שנות מאסר.

11. זאת ועוד, מלבד היותו של מתחם העונש ההולם שנקבע על ידי בית המשפט המחוזי מקל מן הראוי, יש בו גם כדי להיות רחב יתר על המידה ביחס לעונש המאסר בפועל. כאשר מדובר בעבירת אלימות חמורה שכזו, מתחם העונש ההולם אשר נקבע על ידי בית המשפט המחוזי, לפיו גבולו התחתון הוא 24 חודשי מאסר בפועל וגבולו העליון הוא כמעט פי שלושה מכך (70 חודשים), הוא מתחם אשר חוטא לעיקרון המנחה בענישה - קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40ב לחוק).

12. יתרה מזו, תסקיר שירות המבחן בעניינו של המשיב רווי בסימנים מטרידים. בין היתר, תואר כי המשיב הפר כללי משמעת במעצרו, כי קיים סיכון גבוה להישנות התנהגות אלימה מצדו וכי ישנה "ספקנות רבה" באשר ליכולתו כיום להירתם ולהיתרם מהליכי טיפול מחוץ לכותלי הכלא. בהתאם, לא הוצגה המלצה טיפולית שיקומית בקהילה.

על רקע כלל האמור, נסיבותיו האישיות של המשיב אינן נטולות משקל, אולם ודאי שאין בהן כדי להוביל לתוצאה עונשית מקלה באופן קיצוני, כפי שקבע בית המשפט המחוזי. מסקנה זו מתחייבת גם מבלי להתייחס לכך שבית המשפט המחוזי ראה להעניק משקל מסוים ל"סולחה" הנטענת בין המתלונן למשיב (לעמדת העקרונית ביחס להסכמים מסוג זה, ראו: ע"פ 4406/19 מדינת ישראל נ' סובח, פסקה 22 לחוות דעתי (5.11.2019)).

13. הנה כי כן, מכל בחינה שהיא, עלינו לקבל את הערעור - מתחם העונש ההולם הוא נמוך מדי, בגדרו של המתחם ניתן משקל עודף לנסיבותיו של המשיב כך שהעונש נקבע בתחתית המתחם ממש,

ובנוסף לכל זאת - הוחלט לחפוף באופן מלא את עונש המאסר עם עונש המאסר בהליך הנוסף. על כן, התלבטתי עד כמה יש להחמיר בעונשו של המערער, בהתחשב בכלל שלפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין במקרים שבהם מתקבל ערעור על קולת העונש (ורק בשל כך).

לבסוף, אציע כי נקבל את הערעור ונקבע שחלף עונש המאסר בפועל שנגזר על המשיב, נכפיל את עונשו כך שיהא עליו לרצות עונש מאסר בפועל של 4 שנים, ונקבע כי עונש המאסר בפועל בין החודשיים שנגזר עליו בהליך הנוסף ירוצה במצטבר לכך. זאת, כאמור, תוך התחשבות ניכרת לטעמי בכלל בדבר אי מיצוי הדין, שאחרת היה העונש חמור יותר. יתר רכיבי גזר הדין יוותרו על כנם.

ש ו פ ט

השופט ח' כבוב:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט י' כשר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, כ"ב בתמוז התשפ"ד (28.7.2024).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט

עמוד 6

